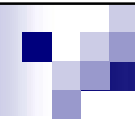

Pasaulio sveikatos organizacijos
Tarptautinės sveikatos priežiūros
taisyklės (2005),
jų įgyvendinimas Lietuvoje

INTERNATIONAL
HEALTH
REGULATIONS
(2005)

SAM Ekstremalių sveikatai situacijų centras

Tarptautinės sveikatos priežiūros taisyklės (2005 m.) (toliau - Taisyklės)

- Priimtos 2005 m. gegužės 23 d.
- Įsigaliojo 2007 m. birželio 15 d.
- Tikslas
 - **sustabdyti, kontroliuoti ligos plitimą tarptautiniu mastu, apsaugoti ir užtikrinti visuomenės sveikatos institucijų reagavimą, kiek tai atitiktų ir ribotų riziką visuomenės sveikatai ir be reikalo netrukdytų tarptautinio vežimo ir prekybos**
- Įgyvendinimas
 - 2 metai teisinės bazės peržiūrai ir priemonių planų parengimui
 - 5 metai pajėgumų sukūrimui / išlaikymui

Taisyklių teisinis statusas

- **Tarptautinė sutartis**
- **Teisiškai privalomos visoms PSO šalims narėms**
- **2008 m. ratifikuotos Lietuvoje**
 - **Įstatymas dėl Tarptautinių sveikatos priežiūros taisyklių (2005) ratifikavimo (Žin., 2008, Nr. 15-513)**
 - **Taisyklių tekstas (Žin., 2008, Nr. 87-3474)**

Pagrindiniai Taisyklių pakeitimai

- **Tarptautinio masto ekstremali visuomenės sveikatai situacija**
- **Naujos pranešimo procedūros**
- **Nacionalinis Taisyklių koordinavimo centras**
- **PSO Taisyklių informacijos priėmimo ir perdavimo institucija**
- **Pagrindinių pajėgumų nustatymas**
 - visuomenės sveikatos institucijoms
 - jūrų ir oro uostams, sienos perėjimo punktams
- **PSO rekomenduojamos priemonės**
- **PSO patariamąsios struktūros**
- **Sveikatos dokumentų pakeitimas**

Tarptautinio masto ekstremali visuomenės sveikatai situacija

■ Ypatingas atvejis, kuris

- kelia riziką visuomenės sveikatai kitose valstybėse dėl ligos plitimo tarptautiniu mastu
- potencialiai reikalauja koordinuoto tarptautinio reagavimo

■ Taisyklių apimties pokytis

- cholera, maras, geltonasis drugys (Taisyklės, 1969)
- esamos, naujos ir vėl atsinaujinančios ligos (įvykiai), apimant ekstremaliausias situacijas, kurias sukelia neinfekcinių ligų veiksniai (Taisyklės, 2005)

Pranešimai apie Tarptautinio masto ekstremalią visuomenės sveikatai situacija

■ Šalis privalo

- pranešti PSO apie visus įvykius
- atsakyti į PSO reikalavimus patikrinti informaciją

■ PSO privalo

- užtikrinti bendradarbiavimą
- teikti rekomendacijas
- informuoti dėl rizikos visuomenės sveikatai ir veiksmų, kurių šalis privalo imtis

Sprendimo priėmimo dokumentas

(II priedas)

- **Įvykio vertinimas dėl pranešimo PSO**
- **Įvykio vertinamo kriterijai**
 - **poveikio visuomenės sveikatai sunkumas**
 - **neįprasta ar netikėta įvykio kilmė**
 - **galimybė įvykiui išplisti tarptautiniu mastu; ir/ar**
 - **rizika, kad įvykis gali sukelti kelionių ar prekybos apribojimus**

Nacionalinis Taisyklių koordinavimo centras

- Įsteigiamas kiekvienoje šalyje
- Pagrindiniai reikalavimai
 - **Prieinamumas** - 24 val. per parą, 7 dienas per savaitę
 - **Bendradarbiavimas** su PSO - operatyvinio ryšio užtikrinimas
 - **Informacijos išplatınimas** šalyje
 - **Veiksmų ir procedūrų koordinavimas**
- Kontaktinė informacija pateikiama PSO
- Lietuvoje šios funkcijos pavestos ESSC

Pagrindinių pajėgumų nustatymas

(I priedas)

■ Pagrindiniai visuomenės sveikatos pajėgumai

- vietiniame (bendruomenės/savivaldybės)
- tarpiniame (regiono)
- nacionaliniame lygyje

■ Specialūs pajėgumai

- tarptautiniuose oro uostuose
- tarptautiniuose jūrų uostuose
- sienos kirtimo punktuose

■ Pajėgumus būtina užtikrinti ne vėliau kaip per 5 metus nuo Taisyklių įsigaliojimo

Visuomenės sveikatos pajėgumai

Tarptautinis lygis

- Įspėjimas
- Patikrinimas
- Įvertinimas
- Tarptaut. atsakas

Nacionalinis lygis

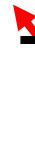
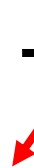
- Rizikos įvertinimas per 48 val.
- Pranešimas
- Visuomenės sveikatos atsakas

Regioninis lygis

- Patvirtinimas
- Atsakas
- Įvertinimas

Savivaldybės lygis

- Įvykio nustatymas
- Pranešimas
- Pirminių kontrolės priemonių taikymas, sekimas

Pajėgumai bendruomenės (savivaldybės) lygyje

- **Nustatyti neįprastus įvykius, ligos ar mirties atvejus**
- **Skubiai perduoti svarbiausią informaciją**
 - klinikinis apibūdinimas
 - laboratorinių tyrimų rezultatai
 - rizikos šaltinis ir tipas
 - susirgusių ar mirusių žmonių skaičius
 - ligos plitimą veikiančios sąlygos
 - taikomos sveikatos priežiūros priemonės
- **Skubiai įgyvendinti preliminarias kontrolės priemonės**

Pajėgumai tarpiniame (regioniniame) lygyje

(I priedas)

- **Patvirtinti situaciją apie įvykį**
- **Įgyvendinti papildomas kontrolės priemonės**
- **Skubiai įvertinti informaciją ir nedelsiant perduoti į nacionalinį lygį**
- **Skubaus pranešimo kriterijai:**
 - Sunkus poveikis visuomenės sveikatai ir/ar
 - Neįprastas, netikėtas įvykis, galintis greitai išplisti

Pajėgumai nacionaliniame lygyje ***Įvertinimas ir pranešimas***

- Įvertinti pranešimus apie skubius įvykius per 48 val.

ir

- Jei reikalinga, pranešti informacija PSO, per Nacionalinį koordinavimo centrą

Pajėgumai nacionaliniame lygyje

Visuomenės sveikatos institucijos

- **Numatyti kontrolės priemonės**
- **Turėti apmokyta personalą**
- **Atlikti laboratorinius tyrimus**
- **Teikti logistinę pagalbą**
- **Teikti pagalbą vietoje dėl protrūkio tyrimo**
- **Susisiekti su institucijomis dėl skubių ribojimo ir kontrolės priemonių įdiegimo**
- **Susisiekti su PSO ir išplatinti PSO pateiktas rekomendacijas**
- **Veikti 24 val. per parą 7 dienas per savaitę**

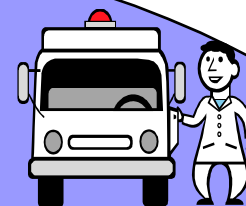
Pajėgumai oro ir jūrų uostose bei sienos kirtimo punktuose

- **Pajėgumai nuolatiniai** *(bet kuriuo metu)*
- **Pajėgumai ekstremaliosios situacijos metu**
(reaguojant į įvykius, galinčius kelti tarptautinio masto riziką visuomenės sveikatai)

Nuolatiniai pajėgumai oro ir jūrų uostose bei sienos kirtimo punktuose

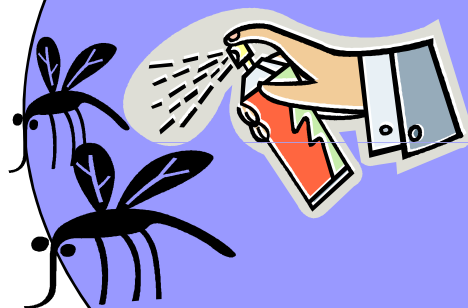
(a) Medicinos tarnyba,
paslaugas įrangą

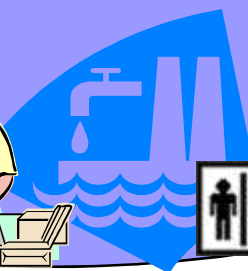
(b) Ligonių
transportavimas

(c) Personals
transporto
priemonių
patikrinimui

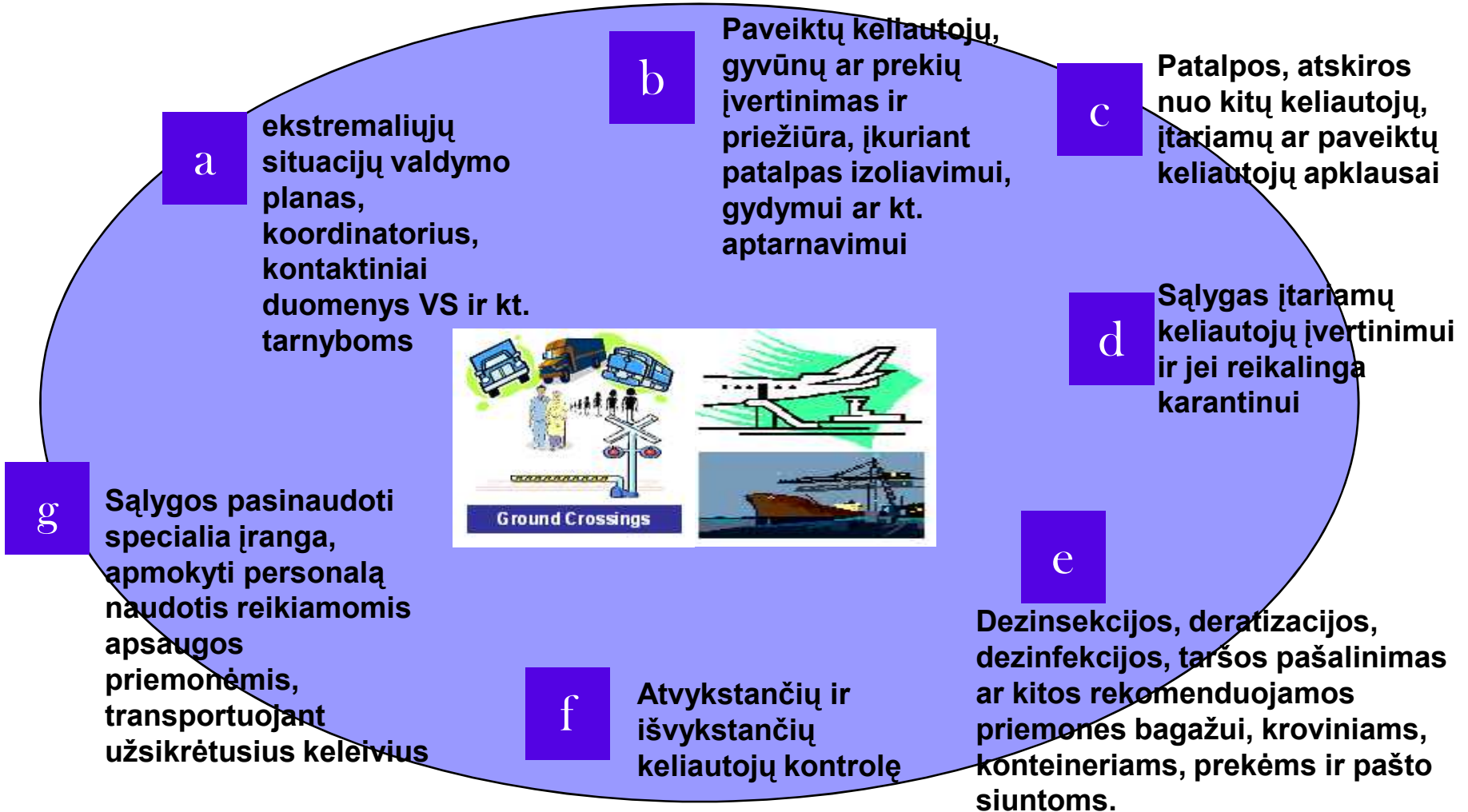

(e) Pernešėjų
kontrolė, programos,
personals

(d) saugi aplinka, vanduo,
maitinimo paslaugos,
dušai, atliekų šalinimas,
programos

Pajėgumai oro ir jūrų uostose bei sienos kirtimo punktuose reaguojant į ekstremalias situacijas

Rekomenduojamos priemonės

■ Laikinos rekomendacijos

- PSO gali pateikti rekomenduojamas priemones
 - paveiktai šaliai
 - kitoms šalims
 - tarptautinio transporto operatoriams
- PSO parengia laikinas rekomendacijas

■ Nuolatinės rekomendacijos

- Priemonės konkrečiai rizikai visuomenės sveikatai tam tikruose oro ir jūrų uostuose, sienos kirtimo punktuose
- Skirtos nuolatiniam ar periodiniam naudojimui

■ Rekomendacijos gali būti skirtos personalui, bagažui, kroviniams, konteineriams, laivams, lėktuvams, kelio transportui, prekėms ir pašto siuntoms

Sveikatos dokumentų pakeitimas

(įsigalioja nuo 2007 m. gruodžio 15 d.)

- **Tarptautinis skiepimų ar profilaktikos priemonių pažymėjimas**
- **Bendrosios aviacijos deklaracijos Sveikatos dalis**
- **Jūrinė sveikatos deklaracija**
- **Laivo higieninių sąlygų pažymėjimas**

Uostai, paskirti išduoti Laivo higieninių sąlygų pažymėjimą

- **Šalis paskiria uostą, galintį išduoti**
 - **Atleidimo nuo laivo higieninių sąlygų kontrolės pažymėjimą**
 - **Laivo higieninių sąlygų kontrolės pažymėjimą**
 - **Pratęsti Atleidimo nuo laivo higieninių sąlygų kontrolės pažymėjimą**
- **PSO paskelbia paskirtų uostų sąrašą**

Home
About WHO
Countries
Health topics
Publications
Data and statistics
Programmes and projects
International Health Regulations
About the IHR
Partnerships
National surveillance and response
Ports, airports and ground crossings
Global alert and

International Health Regulations (IHR)

[WHO](#) > [Programmes and projects](#) > [International Health Regulations](#)

International Health Regulations (IHR)

With the support of WHO, the 194 States Parties to the International Health Regulations (IHR) have been implementing these global rules to enhance national, regional and global public health security.

Key milestones for countries include the assessment of their surveillance and response capacities by June 2009 and the development and implementation of plans of action to ensure that these core capacities are functioning by 2012.

- [What are the International Health Regulations?](#)
- [Download the full document](#)

HIGHLIGHTS

[VIDEO: IHR implementation at ports, airports and ground crossings](#)

[WHO interim technical advice for case management of pandemic \(H1N1\) 2009 on ships](#)

[Biosafety and laboratory biosecurity](#)

[LQMS Training Toolkit](#)
Click here to access the full content of this CDC/CLSI/WHO Laboratory Training Toolkit

[IHR implementation course](#)
Strengthen key players' competencies

WHAT IS NEW

[Pandemic \(H1N1\) 2009](#)

KEY INFORMATION

[External review of pandemic](#)

Taisyklių įgyvendinimas Lietuvoje

- **Pasaulio sveikatos organizacijos Tarptautinių sveikatos priežiūros taisyklių (2005 m.) įgyvendinimo Lietuvoje 2008-2012 m. programa**
 - **2008 m. birželio 11 d. LRV nutarimas Nr. 589 (Žin., 2008, Nr. 72-2766)**

Taisyklių įgyvendinimo Programos

■ Tikslas

- įgyvendinti PSO Tarptautinių sveikatos priežiūros taisyklių nuostatas Lietuvoje

■ Uždaviniai

- Peržiūrėti ir papildyti teisinę bazę
- Užtikrinti tinkamą pasirengimo ir reagavimo koordinavimą
- Užtikrinti reikalingus administracinius gebėjimus

Programos įgyvendinimo priemonės: teisinė bazė

■ Vyriausybės nutarimai

- Tikrinimą atliekančių institucijų, oro uostų ir aviakompanijų tarnybų bendradarbiavimo tarptautiniuose oro uostuose taisyklės
- Prekių gabenimo, laikymo ir tikrinimo Klaipėdos valstybinio jūrų uosto pasienio kontrolės punktų teritorijoje esančiose muitinės prižiūrimose uosto komplekso zonose taisyklės
- Pasienio kontrolės punktų veiklos taisyklės
- Užkrėstų teritorijų ir teritorijų karantino Lietuvos Respublikoje skelbimo, jo atšaukimo bei užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės priemonių užkrėstose teritorijose naudojimo tvarka
- Lietuvos Respublikos valstybės sienų ir teritorijos sanitarinės ir medicininės karantininės apsaugos tvarka

■ Ministro įsakymai

- HN 34:2002 „Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir teritorijos medicininės karantininės apsaugos taisyklės“
- Dėl valstybės institucijų, dalyvaujančių lokalizuojant ir likviduojant pavojingų ir ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų židinių, funkcijų
- Būtinieji reikalavimai MKP patalpų įrengimui
- Biologinių medžiagų transportavimo, esant ekstremaliai visuomenės sveikatai situacijai, keliančiai tarptautinį susirūpinimą, tvarkos aprašas
- Dezinfekcijos, dezinsekcijos ir deratizacijos organizavimo ir atlikimo, esant pavojingos ir ypač pavojingos ligos atvejui, tvarkos aprašas
- Visuomenės informavimo pavojingų ir ypač pavojingų ligų atvejais tvarka
- informacijos apie ekstremalias visuomenės sveikatai situacijas, keliančias tarptautinį susirūpinimą, rinkimo, vertinimo ir teikimo PSO aprašas

Programos įgyvendinimo priemonės: teisinė bazė

■ Vyriausybės nutarimai

- Tikrinimą atliekančių institucijų, oro uostų ir aviakompanijų tarnybų bendradarbiavimo tarptautiniuose oro uostuose taisyklės
- Prekių gabenimo, laikymo ir tikrinimo Klaipėdos valstybinio jūrų uosto pasienio kontrolės punktu teritorijoje esančiose muitinės prižiūrimose uosto komplekso zonose taisyklės
- Pasienio kontrolės punktų veiklos taisyklės
- Užkrėstų teritorijų ir teritorijų karantino Lietuvos Respublikoje skelbimo, jo atšaukimo bei užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės priemonių užkrėstose teritorijose naudojimo tvarka
- Lietuvos Respublikos valstybės sienų ir teritorijos sanitarinės ir medicininės karantininės apsaugos tvarka

■ Ministro įsakymai

- HN 34:2002 „Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir teritorijos medicininės karantininės apsaugos taisyklės“
- Dėl valstybės institucijų, dalyvaujančių lokalizuojant ir likviduojant pavojingų ir ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų židinių, funkcijų
- Būtinieji reikalavimai MKP patalpų įrengimui
- Biologinių medžiagų transportavimo, esant ekstremaliai visuomenės sveikatai situacijai, keliančiai tarptautinį susirūpinimą, tvarkos aprašas
- Dezinfekcijos, dezinfekcijos ir deratizacijos organizavimo ir atlikimo, esant pavojingos ir ypač pavojingos ligos atvejui, tvarkos aprašas
- Visuomenės informavimo pavojingų ir ypač pavojingų ligų atvejais tvarka
- Informacijos apie ekstremalias visuomenės sveikatai situacijas, keliančias tarptautinį susirūpinimą, rinkimo, vertinimo ir teikimo PSO aprašas

Programos įgyvendinimo priemonės: pasirengimo ir reagavimo koordinavimas

- **Paskirti Nacionalinį Tarptautinių sveikatos priežiūros taisyklių koordinavimo centrą**
- **Sukurti ir išlaikyti Nacionaliniam Tarptautinių sveikatos priežiūros taisyklių koordinavimo centrui reikalingus pajėgumus**

Programos įgyvendinimo priemonės – administracinių gebėjimų užtikrinimas

- **Specialistų mokymas**
- **Pratybos**
- **Sutartys su kitų šalių laboratorijomis**
- **MKP aprūpinimas reikiamomis priemonėmis**
- **Asmeninių apsaugos priemonių įsigijimas**
- **Stacionarių ir nešiojamų jonizuojančios spinduliuotės matuoklių įsigijimas**
- **Ryšio ir GPS priemonių įsigijimas**

Programos pakeitimai

- **LRV sprendimas netvirtinti programų, nenumatytų įstatymuose**
- **Taisyklių Programa 2010 m. birželio 16 d. LRV nutarimu Nr. 770 pripažinti netekusia galios**
- **Pasaulio sveikatos organizacijos Tarptautinių sveikatos priežiūros taisyklių (2005 m.) įgyvendinimo Lietuvoje 2011-2012 m. programa**
 - **2011 m. sausio 27d. Sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-81 (Žin., 2011, Nr. 16-772)**

Nauja Taisyklių įgyvendinimo programa

■ Tikslas

- įgyvendinti Taisyklių nuostatas Lietuvoje

■ Uždaviniai

- suderinti atitinkamus teisės aktus su Taisyklių reikalavimais
- užtikrinti tinkamą pasirengimą ir reagavimą į ekstremalias visuomenės sveikatai situacijas, keliančias tarptautinį susirūpinimą, siekiant efektyviai ir laiku koordinuoti jų valdymą
- sustiprinti administracinius gebėjimus, kurių reikia reaguojant į ekstremalias visuomenės sveikatai situacijas, keliančias tarptautinį susirūpinimą

Programos įgyvendinimo priemonės 2011-2012 m.

■ teisinė bazė

- Peržiūrėti ir parengti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. lapkričio 10 d. įsakymo Nr. V-775 „Dėl Visuomenės sveikatos priežiūros priemonių, kurios atliekamos cheminio užteršimo atvejais, sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. [167-6148](#)) pakeitimo projektą

■ pasirengimo ir reagavimo koordinavimas

- Sukurti ir išlaikyti Nacionaliniam Tarptautinių sveikatos priežiūros taisyklių koordinavimo centrui reikiamus pajėgumus, įdiegiant informacines technologijas
- Sudaryti sutartis su kitų valstybių 4-ojo pavojingumo lygio laboratorijomis dėl ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų sukėlėjų nustatymo
- Įsigyti MKP ryšio priemonių, asmeninės apsaugos priemonių, transporto, informacinių technologijų priemonių medicininei-karantininei kontrolei užtikrinti, įsigyti įrangą privalomajam aplinkos kenksmingumo pašalinimui atlikti

■ administracinių gebėjimų užtikrinimas

- Specialistų mokymas, pratybos

Ačiū už dėmesį